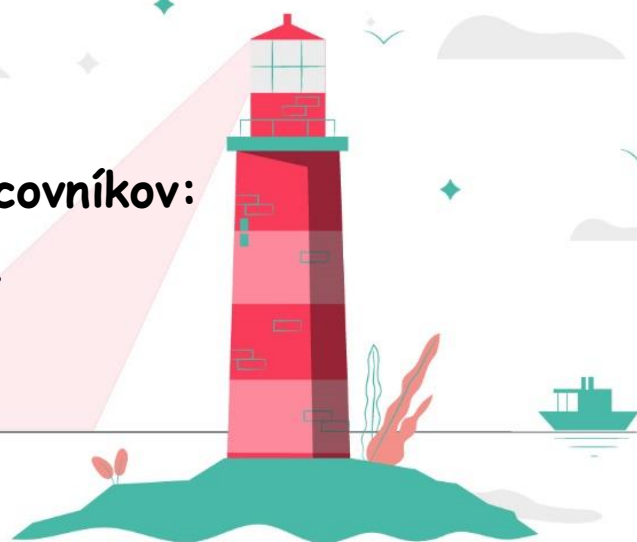

Vzdelávanie odborných pracovníkov:

Práca s nepľnoletými

páchatel'mi násilia

Zlo potrebuje k svojmu víťazstvu jedinú vec: aby dobrí ľudia nerobili nič.

(Edmund Burke)

Národné koordináčne stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch (ďalej len „NKS“) uskutočňuje množstvo preventívnych opatrení na zamedzenie šírenia násilia, páchaného na deťoch, tzv. scitlivovanie laickej i odbornej verejnosti voči násiliu. V súčasnosti prebieha kampaň „Ochrana detí pred násilím v digitálnom priestore“ (pozri aj www.detsvobeznasilia.gov.sk), ktorá je zameraná na riziká moderných technológií a varuje pred ich zneužívaním.

NKS v rámci Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím “ strategického cieľa č.3: Predchádzanie inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa vypracovalo vzdelávacie programy, ktoré sú súčasťou pilotného projektu: „Práca s nepľnoletým páchatel'om násilia“, určeného pre zamestnancov organizácií, prichádzajúcich do kontaktu nielen s obeťami, ale i s páchatel'mi násilia, vrátane mladistvých páchatel'ov alebo detí, ktoré síce ešte nedosiahli vek trestnej zodpovednosti, ale dopúšťajú sa násilia, ktoré si vyžaduje odborné intervencie.

Doposiaľ sa tejto téme venovala minimálna pozornosť, a to nielen v našich podmienkach, ale aj v zahraničí. Známe sú terapeutické postupy, vzdelávanie a cielená práca s nepľnoletými páchatel'mi násilia iba v Nemecku a Belgicku, a v niektorých anglicky hovoriacich krajinách.

Pilotného vzdelávania sa v roku 2019 v celkovom rozsahu 112 hodín prezenčnej formy a 28 hodín dištančnej formy sa zúčastnilo 25 odborníkov.

Po úspechu pilotného vzdelávacieho projektu, vzdelávanie pokračuje s novou skupinou účastníkov aj v roku 2020. Vzdelávacie sústreďenia sme zahájili v júni 2020 prezenčnou formou, avšak vzhľadom na epidemiologickú situáciu sme od septembra prešli na dištančnú formu, semináre teda prebiehajú v online prostredí v podobe webinárov. Zúčastňujú sa na ňom

zástupcovia centier pre deti a rodiny, oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, reedukačných centier, centrier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a krízových stredísk.

Vzdelávanie sa obsahovo zameriava aj na obzvlášť latentnú formu násilia na deťoch, ktorou je sexuálne zneužívanie (ďalej len CSA, z angl. child sexual abuse). Približuje motivačné schémy a charakteristiky páchatel'ov a páchateliek CSA, ako aj stratégie groomingu (manipulácie), ktoré používajú, aby si získali dôveru obetí i sociálneho okolia a zamedzili odhaleniu CSA. Účastníci vzdelávania získajú dôkladnú orientáciu v možnostiach identifikácie CSA a metódach intervencie.

V obsahu vzdelávania výnimočne prepája záujem a starostlivosť o obe zainteresované strany. Okrem pomoci obetiam je totiž potrebné efektívnymi metódami pomáhať aj páchatel'om k tomu, aby nerecidivovali, ba čo viac – aby zaujali postoje, ktoré budú odzrkadľovať akceptáciu zodpovednosti za spôsobené škody a zmysluplným spôsobom prispievať k náprave týchto škôd. Týmto je akcentovaný príklon k filozofii restoratívnej spravodlivosti, ktorá je v súčasnosti aktuálnym trendom v prístupe k riešeniu problémov navodených zločinom. V línii s týmto prístupom sú intervencie koncipované tak, aby boli efektívne a zároveň vysoko humánne, čo možno dosiahnuť adekvátnou kombináciou prvkov kontroly a podpory v prístupe k páchatel'om.

Realizované vzdelávanie prezentuje nielen teoretickú analýzu problematiky, ale predovšetkým prináša vedecky podložené a praktické impulzy pre rozvoj sociálnej a terapeutickej práce s páchatel'ami a obeťami sexuálneho zneužívania v podmienkach Slovenska.

Do budúcnosti je potrebné sa vyrovnáť s viacerými výzvami. Za najaktuálnejšie považujeme nedostatok kvalifikovaného personálu, akreditáciu programov naplňajúcich požadované štandardy a integráciu starostlivosti o neplnoletých páchatel'ov do systému opatrení zameraných na elimináciu násilia. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že mnohí neplnoletí páchatelia majú v anamnéze rôzne traumy, neraz aj sami boli obeťami násilia, a preto si vyžadujú špecializovanú starostlivosť a terapeutický prístup. Je potrebné mať na zreteli, že aj keď ide o páchatel'ov rôzneho druhu násilia, ide o neplnoleté deti, ktorých výchova bola častokrát zanedbávaná, ich životné podmienky i samotné detstvo bolo poznačené negatívnymi zážitkami, kde absentovala láska, nežné pohladenie, pozitívny vzor... Uvedomujúc si tieto skutočnosti, obraz detského páchatel'a sa začne prelínať s obrazom detskej obeť, ktorá pri špecifickom prístupe môže dostať šancu na zmenu svojho správania a opätovný „reštart“ do života...

Vzdelávanie pre odborných zamestnancov sa bude realizovať aj v roku 2021, účastníci budú zo zariadení sociálnych služieb, centier pre deti a rodiny, špecializovaných školských zariadení, prevádzkovaných štátnymi, verejnými i neverejnými poskytovateľmi.

Národné koordinačné stredisko
www.detsvobeznasilia.gov.sk

Vzdelávanie, pokiaľ to epidemiologická situácia nedovolí realizovať prezenčne, sa uskutoční dištančnou formou v rozsahu 140 hodín v nasledovnom členení:

Modul	Subtémy modulov
I. Sexuálne násilie páchané na deťoch (CSA)	1.1 Vymedzenie CSA, výskyt a latencia CSA, možnosti identifikácie prípadov CSA 1.2 Charakteristika dospelých, mladistvých a maloletých páchatel'ov CSA 1.3 Grooming (manipulácia) ako súčasť dynamiky CSA 1.4 Špecifiká neprimeraného sexuálne správania u adolescentov s vývinovým postihnutím 1.5 Problematika agresie a problematika psychopatie
II. Soft skills – Rešpektujúca komunikácia	2.1 Rešpektujúca komunikácia 2.2 Práca s manipuláciou zo strany klienta 2.3 Práca so skupinou 2.4 Práca s klientom v odpore a s motiváciou 2.5 Spätná väzba k rešpektujúcej komunikácii v problematike násilia
III. Intervencie (kombinácia prvkov podpory a kontroly)	3.1 Rizikové faktory a prevencia rizika recidívy u dospelých páchatel'ov CSA 3.2 Intervencie vo vzťahu k dospelým páchatel'om CSA 3.3 Intervencie u detí s problémovým sexuálnym správaním 3.4 Intervencie u mladistvých sexuálnych delikventov 3.5 Intervencie u adolescentov s vývinovým postihnutím
IV. Prevencia	4.1 Preventívne programy zamerané na problematiku CSA 4.2 Riziká online priestoru a preventívne opatrenia 4.2 Stratégie prevencie CSA v inštitúciách pracujúcich s deťmi 4.3 Sekundárna traumatizácia profesionálov a jej prevencia
V. Legislatívne aspekty	5.1 Povinnosti a oprávnenia subjektov participujúcich na ochrane detí pred násilím 5.2 Trestná činnosť páchaná na deťoch 5.3 Problematika trestného stíhania mladistvých 5.4 Sociálna kuratela v podmienkach SR